

Aktuality z Evropské unie od Stálého zastoupení ČAK v Bruselu

(říjen 2022)

★ Rada schválila akt o digitálních službách

Dne 4. října schválila Rada Akt o digitálních službách, který má chránit digitální prostor před šířením nezákonného obsahu a zajistit ochranu základních práv uživatelů. Online uživatelé v EU mají mít na základě tohoto aktu větší kontrolu nad tím, co vidí online a mají být informováni o reklamách, které se jim zobrazují. Uživatelé mohou oznamovat nezákonný obsah a daná platforma bude následně mít povinnost informovat je o rozhodnutích, která přijímají. Tento předpis má také zvýšit transparentnost pravidel pro moderování online obsahu. Akt o digitálních službách má rovněž zaručit kvalitnější ochranu nezletilých osob. Platformy, které jsou přístupné nezletilým osobám, mají zakázáno nabízet cílenou reklamu založenou na používání osobních údajů nezletilých osob. Cílem pravidel stanovených v aktu o digitálních službách je zejména chránit svobodu projevu a informací, svobodu podnikání a právo na nediskriminaci. Rada schválila postoj Evropského parlamentu, a legislativní akt je tudíž přijat.

★ Evropská komise: Zpráva o migraci a azylu

Dne 6. října vydala Komise zprávu o migraci a azylu, která hodnotí pokrok v této oblasti, jehož bylo v uplynulém roce dosaženo v rámci Paktu o migraci a azylu. EU v uplynulém roce čelila řadě výzev, které měly zásadní dopad na migraci, azyl a správu hranic. Na západobalkánské trase bylo za prvních osm měsíců roku 2022 zaznamenáno více než 86 000 případů nelegálního překročení hranic, což je téměř třikrát více než v roce 2021 a více než desetinásobek oproti stejnému období roku 2019. Vzhledem k prudkému nárůstu počtu nově příchozích Komise situaci sleduje se zvýšenou ostražitostí a intenzivněji při jejím řešení spolupracuje s partnery na západním Balkáně i s nejméně postiženými členskými státy EU.

Zpráva dále hodnotí dosažený pokrok a hlavní vývoj v oblasti migrace a azylu za uplynulý rok a zdůrazňuje zejména solidaritu EU s Ukrajinou: Evropa přijala miliony lidí prchajících před ruskou válkou proti Ukrajině v bezprecedentním rozsahu, mimo jiné tím, že poprvé aktivovala směrnici o dočasné ochraně. Ústředním prvkem Paktu je důraz na zajištění správy vnějších hranic zavedením nové architektury IT a interoperability; důležité kroky k vytvoření společného systému EU pro navracení

státních příslušníků třetích zemí do země původu, zejména jmenování koordinátora EU pro navrácení státních příslušníků třetích zemí do země původu; a prosazování strukturované vízové politiky.

Zpráva o migraci a azylu je v angličtině ke stažení zde: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/promoting-our-european-way-of-life/new-pact-migration-and-asylum_en#documents

CCBE: Odpovědi na veřejnou konzultaci ohledně role subjektů, které umožňují daňové úniky a agresivní daňové plánování

Dne 7. října vydala CCBE dokument se svými odpověďmi na veřejnou konzultaci Komise ohledně role subjektů, které umožňují daňové úniky a agresivní daňové plánování. CCBE podporuje boj proti daňovým podvodům a odsuzuje každého advokáta, který se zapojuje do nezákonných činností. Na druhou stranu však zdůrazňuje že daňová optimalizace nebo agresivní daňové plánování nejsou zákonem zakázány. Rozsah agresivního daňového plánování nebo daňových úniků je obtížné vyhodnotit, protože tyto pojmy nejsou dobře definovány. CCBE odmítá obecnou kategorizaci advokátů jako subjektů, které umožňují daňové úniky a agresivní daňové plánování. Prohlášení, že tyto subjekty hrají důležitou roli při usnadňování daňových úniků a agresivním daňovým plánování zaměňuje dvě různé situace s různými důsledky. Umožnění daňových úniků je trestným činem, ale agresivní daňové plánování není nezákonné. CCBE je názoru, že termín „umožňovatel“ - subjekt, který umožňuje daňové úniky a agresivní daňové plánování musí být používán opatrně a má zahrnovat malou skupinu profesionálů zapojených do trestné činnosti. Odkaz na advokáty, kteří se podílejí na poskytování daňového poradenství, jako na „umožňovatele“ vytváří nesprávný obraz této profese. Legitimním úkolem advokátů je stanovit hranici mezi daňovými podvody a daňově nejpřívětivějšími způsoby při dodržení zákona. Advokáti hrají důležitou roli v prevenci kriminality, protože radí klientům, jak se držet v zákonných mezích. CCBE navrhuje místo vytváření dalších předpisů nejprve zhodnotit přínos a důsledky nedávno zavedených daňových předpisů, například směrnice DAC6.

Reakce CCBE na veřejnou konzultaci v plném znění je v angličtině k dispozici zde: https://www.ccbe.eu/fileadmin/speciality_distribution/public/documents/TAX/TAX_Position_papers/EN_TAX_20221007_CCBE-response-to-the-public-consultation-on-tackling-the-role-of-enablers.pdf

Evropská komise: Sdělení o prosazování právních předpisů EU

Dne 13. října přijala Komise sdělení o prosazování práva EU, v němž popisuje svou činnost, která má zajistit, aby byly dodržovány právní předpisy EU. Komise

vypracovala řadu opatření, praktických pokynů, financování a monitorování, které mají zamezit porušování práva EU ještě před tím, než k němu dojde. Komise ve svém sdělení zmiňuje důležitost spolupráce s členskými státy. Za prosazování práva EU má hlavní odpovědnost Komise, ale zásadní význam má i spolupráce s členskými státy. Zejména vnitrostátní soudy, které jsou při uplatňování práva EU příslušné jakožto soudy EU, hrají v řetězci prosazování důležitou úlohu. Dále sdělení zmiňuje potřebu monitorování a včasného odhalování případů porušení práva EU. Transparentnost a monitorování jsou účinné, jelikož členské státy motivují k rychlejšímu zajištění souladu s předpisy i ke zvyšování povědomí širší veřejnosti. Komise také klade důraz na předcházení porušování předpisů od samého počátku, aby se zabránilo rozdílným výkladům nově přijatých právních předpisů EU. Komise nabízí členským státům praktické pokyny, schůzky a školení. Při používání řízení o nesplnění povinnosti ze strany Komise je prioritou řešení těch případů porušení předpisů, které mají největší dopad na zájmy občanů a podniků. Komise zdvojnásobila své úsilí v otázkách týkajících se životního prostředí, digitální transformace a základních práv. Prosazování práva EU není jednorázovou akcí, ale vyžaduje trvalé úsilí členských států. Komise a členské státy v současné době provádějí inventarizaci, jež má zajistit, aby byly k dispozici co nejlepší nástroje pro prosazování práva EU v praxi. Komise podá zprávu o výsledcích v roce 2023.

Sdělení Komise je v angličtině k dispozici zde:

https://ec.europa.eu/info/files/communication-commission-enforcing-eu-law-europe-delivers_en

EP a Rada: neuznávání ruských cestovních dokladů z okupovaných oblastí

Evropským parlamentem i Radou byl schválen mandát k jednání o legislativním návrhu o neuznávání cestovních dokladů vydávaných Ruskem v okupovaných ukrajinských regionech a takzvaných odtržených územích Gruzie za účelem udělení víza nebo při překračování vnějších hranic EU. Poslanci EP dodali, že Komise by měla situaci konzultovat s členskými státy a sestavit seznam ruských cestovních dokladů, které by neměly být nadále přijímány. Dále zdůrazňují, že by mělo být respektováno právo každého uprchnout před konfliktem na Ukrajině a vstoupit do EU z humanitárních důvodů. Parlament a Rada nyní budou jednat o konečné podobě legislativního předpisu.

Návrh Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o neuznávání ruských cestovních dokladů vydaných v okupovaných cizích regionech je v češtině k dispozici zde: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13527-2022-INIT/en/pdf>

Frontex: EP odmítl udělit absolutorium rozpočtu 2020

Dne 18. října poslanci EP odmítli udělit absolutorium rozpočtu na rok 2020 agentuře Frontex. Poslanci Evropského parlamentu kritizují rozsah závažného pochybení za předchozího výkonného ředitele agentury, který rezignoval 28. dubna 2022 po zveřejnění odhalené zprávy úřadu EU pro boj proti podvodům (OLAF). Agentura dle EP nedokázala ochránit základní práva migrantů a žadatelů o azyl. Parlament však vítá jmenování nového dočasného ředitele agentury Frontex a přijatá nebo plánovaná nápravná opatření a pozitivní změny v oblasti základních práv. Poslanci dále požadují, aby byla okamžitě pozastavena podpora Frontexu pro činnosti související s navracením v Maďarsku s ohledem na situaci v oblasti právního státu v tomto členském státě. Pokud jde o Řecko, jsou poslanci znepokojeni nedávným odhalením, že bývalé vedení Frontexu vědělo o nezákonném vracení lidí ze země a podílelo se na jeho financování. Parlament má výlučné právo schvalovat, jak orgány EU plní svůj rozpočet, tím, že rozhoduje o udělení, odložení nebo zamítnutí absolutoria.

Agentura EU pro základní lidská práva připravila na žádost Komise pokyny poskytující členským státům EU pomoc při zřizování vnitrostátních nezávislých mechanismů pro sledování dodržování základních práv na vnějších hranicích EU v souladu s navrhovaným nařízením Evropské komise o prověřování ze dne 23. září 2020.

Dokument je v angličtině ke stažení k dispozici zde:

<https://fra.europa.eu/en/publication/2022/border-rights-monitoring>

Rada schválila směrnici pro větší genderovou vyváženost v řídicích a dozorčích orgánech kótovaných společností

Dne 17. října schválila Rada směrnici se zaměřením na zlepšení genderové vyváženosti v řídicích a dozorčích orgánech společností. Ve směrnici bude stanoveno, že do roku 2026 by nejméně 40 % všech pozic nevýkonných členů správní rady kótovaných společností měly zastávat osoby nedostatečně zastoupeného pohlaví. Kótované společnosti, které nedosáhnou uvedených cílů, budou muset uzpůsobit svá výběrová řízení. Budou muset přijmout spravedlivé a transparentní postupy pro volbu a jmenování, a to na základě srovnávacího posouzení jednotlivých kandidátů a jasných, neutrálně formulovaných kritérií. Pokud si musí společnosti vybrat mezi dvěma stejně kvalifikovanými kandidáty, měly by upřednostnit kandidáta nedostatečně zastoupeného pohlaví.

Pracovní program Evropské komise 2023

Komise vydala 18. října svůj pracovní program na rok 2023. V tomto programu se Komise zaměřuje na probíhající ekologickou a digitální transformaci nebo na podporu občanů a podniků formou snížení cen energie, zabezpečením dodávek a potravin, nebo posílením sociálně tržního hospodářství. Pracovní program Komise zahrnuje 43 nových politických iniciativ, které se týkají šesti hlavních cílů Komise - Zelená dohoda pro Evropu, Evropa připravená na digitální věk, Hospodářství ve prospěch lidí, Silnější Evropa ve světě, Podpora evropského způsobu života, Nový impuls pro evropskou demokracii.

1. Zelená dohoda pro Evropu

V kontextu války Ruska proti Ukrajině navrhne Komise komplexní reformu unijního trhu s elektřinou, včetně oddělení cen elektřiny a plynu a vytvoření nové Evropské vodíkové banky. Dále chce Komise podniknout kroky ke snížení množství odpadu a jeho dopadu na životní prostředí, a to především odpadu potravinového a textilního.

2. Evropa připravená na digitální věk

V zájmu řešení současných a budoucích rizik strategické závislosti chce Komise navrhnout opatření EU k zajištění adekvátního a diverzifikovaného přístupu ke kritickým surovinám potřebným pro digitální a hospodářskou odolnost Evropy. Dále se Komise chce zaměřit na identifikaci a odstranění nedostatků jednotného trhu nebo modernizaci digitálních nástrojů a procesů v právu obchodních společností, která má pomoci podnikům na jednotném trhu zjednodušením správních a soudních řízení. Legislativní novinkou v rámci tohoto bodu má být například návrh právní regulace pro vysokorychlostní transportní systém – hyperloop, legislativní balíček pro patentové licence nebo balíček pomoci malým a středním podnikům s revizí směrnice o opožděných platbách.

3. Hospodářství ve prospěch lidí

Komise chce provést přezkum rozpočtu EU na období 2021–2027 nebo návrh, který by zakotvil zásady digitálního eura ještě předtím, než je Evropská centrální banka případně vydá. Aktualizován má být rámec pro kvalitu stáží s důrazem na otázky, jako je spravedlivé odměňování a přístup k sociální ochraně.

4. Silnější Evropa ve světě

EU musí pracovat intenzivněji na bezpečnosti a bránit své zájmy, demokratické principy, mír a stabilitu. Aktualizován má být soubor sankčních nástrojů, tak aby zahrnoval korupci. Spolupráce bude probíhat s kandidátskými zeměmi na západním Balkáně, Ukrajinou, Moldavskem a Gruzii.

5. Podpora evropského způsobu života

Komise chce zjednodušit pohyb studentů mezi různými vzdělávacími systémy a navrhne proto aktualizovat stávající rámec mobility ve vzdělávání. Legislativní návrhy o digitalizaci cestovních dokladů EU a usnadnění cestování pak budou cílit na bezpečnost a odolnost bezhraniční zóny schengenského prostoru. Pokračovat bude provádění navrhovaných předpisů v rámci Paktu o migraci a azylu a prioritou je i

usnadnění legální migrace pomocí rámce pro uznávání kvalifikace osob ze zemí mimo EU. Komise chce navrhnout revizi směrnice o boji proti pohlavnímu zneužívání dětí, která se má zaměřit na nové výzvy v souvislosti s technologickými změnami, na prevenci, vyšetřování a stíhání trestných činů pohlavního zneužívání dětí, jakož i na podporu a ochranu dětských obětí.

6. Nový impuls pro evropskou demokracii

Během roku 2023 chce Komise předložit balíček opatření na obranu demokracie včetně iniciativy na ochranu demokratického prostoru EU před vnějšími zájmy. Pokračovat chce Komise ve vytváření Unie rovnosti a navrhnout evropský průkaz osob se zdravotním postižením, který zajistí vzájemné uznávání statusu osoby se zdravotním postižením ve všech členských státech. Dále pracovat na odstranění nedostatků v právní ochraně před diskriminací na základě rasy nebo etnického původu. Zlepšovat chce Komise právní úpravy a pracovat na zjednodušení a snižování z ní vyplývající zátěže. K systematickému odhalování a odstraňování nadměrné byrokracie má přispět i pracovní skupina zainteresovaných subjektů na vysoké úrovni, která se bude věnovat dalšímu zjednodušení *acquis* dopadajícího na občany a podniky. Akční plán pro evropskou demokracii zůstává politickou prioritou i v roce 2023, kdy chce Komise předložit balíček na obranu demokracie na podporu svobodných a spravedlivých voleb, zintenzivnit boj proti dezinformacím a podporovat svobodu a pluralitu sdělovacích prostředků, včetně rozvoje občanské společnosti. Aktualizován má být také legislativní rámec pro boj s korupcí. Dále chce Komise navrhnout změny pravidel, jimiž se řídí spolupráce mezi orgány na ochranu spotřebitele, aby byl spotřebitel lépe chráněn proti nekalým obchodním praktikám a porušení spotřebitelského práva byla účinněji vyšetřována. Harmonizovány mají být také vnitrostátní procesní pravidla ohledně práce orgánů pro ochranu údajů při prosazování GDPR.

Komise nyní zahájí jednání s Parlamentem a Radou, aby společně sestavily seznam legislativních priorit, u nichž se rozhodly urychleně přijmout opatření. Internetová stránka pracovního programu Komise je v angličtině dostupná zde: https://ec.europa.eu/info/strategy-documents/commission-workprogramme/commission-work-programme-2023_cs

CEPS: Dobrovolný mechanismus solidarity a azylová politika EU

Centrum pro evropská politická studia vydalo v říjnu přístěvek o dobrovolném mechanismu solidarity, který byl přijatý skupinou členských států v červnu 2022. Politické debaty o solidaritě v azylové politice EU byly oříseny ruskou invazí na Ukrajinu v únoru 2022. Rozhodnutí poskytnout dočasnou ochranu vysídleným osobám z Ukrajiny a s tím spojeným právem příjemců volně se pohybovat po členských státech, byly odhaleny strukturální nedostatky dublinského systému EU. Analýza CEPS tvrdí, že Deklarace o dobrovolném mechanismu solidarity z roku 2022 není mechanismem, ale právně nezávazným ujednáním, které dává přednost mezivládnímu, asymetrickému a nerovnému pojetí solidarity. CEPS v příspěvku

navrhuje alternativní přístup k zásadě solidarity EU, který je spravedlivý a zajišťuje humanitární solidaritu.

Příspěvek je v angličtině ke stažení zde: <https://www.ceps.eu/ceps-publications/the-declaration-on-a-voluntary-solidarity-mechanism-and-eu-asylum-policy/>

FRA: Válka na Ukrajině a její dopadu na základní práva v EU

Agentura EU pro základní práva vydala 21. října svůj druhý bulletin k válce na Ukrajině. Tento bulletin popisuje situaci v EU v období mezi 16. dubnem a 31. červencem 2022. Mezi hlavní problémy základních práv identifikované v bulletinu patří například obchodování s lidmi a sexuální násilí – riziko obchodování s lidmi a sexuálního vykořisťování zůstává vysoké. Členské státy EU přijaly protiopatření ke snížení tohoto rizika jako například registraci osob nabízejících dopravu a soukromé bydlení. Rizikovou skupinou jsou také děti bez doprovodu. Některé země vytvořily speciální registrační systémy pro děti bez doprovodu, ale v systému stále přetrvávají mezery. Objevují se zprávy o projevech nenávisti, obtěžování a dokonce i násilí. Xenofobní dezinformace a nenávistné projevy online zůstávají důvodem k obavám. Dalšími rizikovými skupinami jsou Romové, kteří čelily potížím s přístupem ke svým právům podle směrnice o dočasné ochraně nebo lidé se zdravotním postižením, protože ne všechny země jsou schopny zařídit jim místo v odpovídajících zařízeních. Přístup k zaměstnání brzdí praktické otázky, jako je jazyk a uznávání kvalifikace nebo nedostatek podpory péče o děti. Zdravotní péče je také poskytována, ale dostupné služby se liší. Podporu komplikuje i jazyk a přístup ke zdravotní dokumentaci.

Bulletin je v angličtině ke stažení zde: <https://fra.europa.eu/en/news/2022/russian-war-aggression-against-ukraine-how-it-affects-fundamental-rights-eu>

Evropský den advokátů

25. října proběhl Evropský den advokátů. Klade si za cíl poukázat na roli advokátů ve společnosti a zdůraznit jejich zásadní význam v justiční sféře, ale také se snaží reflektovat aktuální situaci v advokacii nejen v evropském, ale i celosvětovém měřítku, a reagovat na ni. Pro rok 2022 zvolila CCBE tématem Evropského dne advokátů: „Prosazování práva v době války: Úloha advokátů“.

FRA: Zpráva ke směrnici (EU) 2017/541 o boji proti terorismu

Agentura EU pro základní práva zveřejnila svou zprávu ke směrnici (EU) 2017/541 o boji proti terorismu, která je hlavním nástrojem trestního práva na úrovni EU v oblasti boje proti terorismu. Směrnice byla přijata v roce 2017 s cílem řešit teroristickou

hrozbu spojenou především s jednotlivci, kteří cestují do zahraničí za účelem terorismu a po návratu představují hrozbu pro EU. Za tímto účelem směrnice požaduje, aby členské státy přijaly opatření pro boj proti terorismu, včetně kriminalizace trestných činů, jako je cestování za účelem terorismu. Evropská komise požádala agenturu FRA, aby provedla průzkum dopadu směrnice na základní práva a svobody. Cílem této zprávy je přispět k provádění právních předpisů EU v oblasti boje proti terorismu v celé EU v plném souladu se základními právy. Zjištění FRA jsou založena především na rozhovorech s odborníky, kteří mají zkušenosti nebo specializaci v oblasti boje proti terorismu v Belgii, Francii, Německu, Řecku, Maďarsku, Španělsku a Švédsku. Práce v terénu byla podpořena omezeným teoretickým výzkumem ve všech 25 členských státech EU.

Zpráva a její shrnutí jsou v češtině ke stažení k dispozici zde: <https://fra.europa.eu/en/publication/2022/directive-eu-2017541-combating-terrorism-impact-fundamental-rights-and-freedoms>

JUDIKATURA

SDEU: Stanovisko generálního advokáta ve věci C-470/21 z 27. října 2022 – Osobní údaje a boj proti porušování práv duševního vlastnictví

Vnitrostátní orgán by měl mít možnost přístupu k údajům o totožnosti spojeným s IP adresami, jsou-li tyto údaje jediným prostředkem vyšetřování umožňujícím identifikovat držitele těchto adres, kteří jsou podezřelí z porušování autorských práv na internetu. Generální advokát má za to, že takový návrh plně vyhovuje požadavku přiměřenosti a zajišťuje dodržování základních práv zaručených Listinou.

Čtyři spolky na ochranu práv a svobod na internetu podaly u Státní rady ve Francii žalobu na zrušení implicitního rozhodnutí předsedy vlády, kterým byl zamítnut jejich návrh na zrušení nařízení vlády ohledně ochrany duševního vlastnictví. **Pro ochranu některých děl duševního vlastnictví na internetu bylo zavedeno automatizované zpracování osobních údajů.** Účelem tohoto zpracování je zasílat jednotlivcům upozornění upravené v zákoně o duševním vlastnictví, jehož cílem je bojovat proti protiprávnímu jednání kvalifikovanému jako „hrubá nedbalost“, kterou představuje skutečnost, že určitá osoba nezabránila tomu, aby její přístup k internetu sloužil k porušování práv duševního vlastnictví. Doporučení jsou dotyčným účastníkům zasílána na základě postupu nazvaného „odstupňovaná odpověď“. Tyto spolky totiž tvrdí, že **toto nařízení vlády umožňuje v nepřiměřeném rozsahu přístup k údajům o připojení v souvislosti s jednáním na internetu porušujícím autorské právo**, které není charakterizováno jako závažné, bez předchozího přezkumu soudem nebo orgánem poskytujícím záruky nezávislosti a nestrannosti. Státní rada konstatuje, že pro účely těchto doporučení úředníci Úřadu pro šíření děl a ochranu práv na internetu každoročně shromáždí značné množství údajů o totožnosti dotyčných uživatelů. Vzhledem k objemu těchto doporučení hrozí, že by podrobením shromažďování těchto

údajů předchozímu přezkumu bylo znemožněno provádění uvedených doporučení. Státní rada se tedy tázala Soudního dvora, jakého rozsahu by měl být takový předchozí přezkum, a konkrétně zda tomuto přezkumu podléhají údaje o totožnosti odpovídající IP adrese.

Ve stanovisku vyjádřil generální advokát Maciej Szpunar názor, že by **unijní právo mělo být vykládáno v tom smyslu, že nebrání opatřením, která stanoví plošné a nerozlišující uchovávání IP adres přidělených zdroji připojení, po nezbytně nutnou dobu za účelem prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů spáchaných na internetu, u kterých je IP adresa jediným prostředkem vyšetřování umožňujícím identifikovat osobu, které byla tato adresa přidělena v okamžiku spáchání trestného činu.** Navrhl Soudnímu dvoru určitou úpravu judikatury týkající se vnitrostátních opatření k uchovávání IP adres, vykládaných ve světle unijního práva, přitom ovšem nezpochybnil požadavek přiměřenosti kladený na uchovávání údajů, a to s ohledem na závažnou povahu zásahu do základních práv zakotvených Listinou základních práv Evropské unie. Generální advokát dodal, že přístup úřadu k údajům o totožnosti spojeným s IP adresou se jeví být rovněž odůvodněný cílem obecného zájmu, takže by přístup k těmto údajům měl být umožněn, protože jinak by byla připuštěna obecná beztrestnost trestných činů spáchaných výhradně na internetu. Generální advokát se dále domnívá, že unijní právo nevyžaduje předchozí přezkum přístupu úřadu k údajům o totožnosti spojeným s IP adresami uživatelů ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu, a to ze dvou důvodů: zaprvé zůstává přístup úřadu omezen na spojení údajů o totožnosti s použitou IP adresou a souborem, který byl v určitém okamžiku prohlížen, aniž na jeho základě mohou příslušné orgány rekonstruovat historii prohlížení internetu dotčeným uživatelem, a tudíž i vyvodit přesné závěry o jeho soukromém životě nad rámec zjištění konkrétního souboru, který v době spáchání trestného činu prohlížel. A zadruhé je přístup úřadu k údajům o totožnosti spojeným s IP adresami striktně omezen na to, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle, tedy umožnění prevence, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů spáchaných na internetu, u kterých je IP adresa jediným prostředkem vyšetřování umožňujícím identifikovat osobu, které byla tato adresa přidělena v okamžiku spáchání trestného činu, do jehož rámce spadá mechanismus odstupňované odpovědi.

Plné znění stanoviska je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=267623&pageIndex=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=7039035>

SDEU: Stanovisko generální advokátky ve spojených věcech C-514/21 & C-515/21 z 27. října 2022 – Evropský zatýkácí rozkaz

Generální advokátka Čapeta navrhuje, aby byl pojem „soudní jednání vedoucí k rozhodnutí“ vykládán jako jakýkoli krok řízení, který má rozhodující vliv na zbavení osobní svobody.

Vrchní soud v Irsku předložil Soudnímu dvoru dva případy s podobnými skutečnostmi. V prvním z případů se LU dopustil několika trestných činů, tyto trestné činy jsou označeny jako „první trestné činy“. LU byl odsouzen za první trestné činy a toto odsouzení bylo potvrzeno v odvolacím řízení. Podle předkládajícího soudu vystavující justiční orgán potvrdil, že LU byl u obou těchto soudních jednání buď přítomen osobně, nebo byl zastoupen zvoleným obhájcem. LU byl tedy za první trestné činy odsouzen k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem. Následně byl LU odsouzen v prvním stupni za trestný čin neplacení výživného na dítě, který je označován jako „spouštěcí trestný čin“ („Trigger Offence“). LU se účastnil dvou soudních jednání, nikoli však vyhlášení rozhodnutí. Soud prvního stupně nakonec uložil peněžitý trest, ale nevydal žádné rozhodnutí ve vztahu k podmíněnému trestu za první trestné činy. Proti tomuto odsuzujícímu rozsudku bylo podáno odvolání. LU byl předvolán k jednání, ale předvolání si nepřevzal, čímž bylo toto předvolání podle maďarského práva považováno za řádně doručené. Jelikož LU nebyl na jednání přítomen, ustanovil mu odvolací soud obhájce, který ho na jednání zastupoval. Odvolací soud změnil původní rozsudek a odsoudil LU k trestu odnětí svobody v délce pěti měsíců. Současně odvolací soud nařídil výkon trestu uloženého za první trestné činy a zrušil zkušební dobu. Následně vydal maďarský justiční orgán EZR za účelem výkonu trestů uložených za první trestné činy i za spouštěcí trestné činy. LU se proti tomuto předání bránil u Vrchního soudu v Irsku, přičemž Vrchní soud odmítl nařídit jeho předání.

V druhém z případů byl PH odsouzen za to, že spáchal vůči obchodní společnosti trestný čin, označovaný jako „první trestný čin“. PH byl o tomto řízení řádně vyrozuměn a účastnil se soudního jednání. Byl odsouzen k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem na zkušební dobu pěti let. PH se neodvolal ani proti rozsudku, ani proti výroku o trestu. Následně došlo k odsouzení za „spouštěcí trestný čin“. Konkrétně byl PH uznán vinným z trestného činu vloupání a krádeže a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce 14 měsíců. O tomto jednání nevěděl, a proto se k němu nedostavil ani osobně, ani prostřednictvím právního zástupce. Soud, který vydal odsuzující rozsudek za první trestný čin, s přihlédnutím k tomu, že spouštěcí trestný čin byl spáchán ve zkušební době, nařídil výkon trestu odnětí svobody za první trestný čin. PH o tomto řízení nevěděl, a proto se ani osobně, ani prostřednictvím právního zástupce nezúčastnil jednání. Poté byl vydán EZR, na základě něhož bylo žádáno o předání PH, pokud jde o trest odnětí svobody pouze za první trestný čin. Žádný EZR nebyl vydán ohledně trestu odnětí svobody, který vyplývá z odsouzení za spouštěcí trestný čin.

V obou případech chce předkládající soud vědět, zda vykonávající orgán může odmítnout předání na základě EZR za účelem výkonu trestu týkajícího se prvního trestného činu, protože druhý proces se konal v nepřítomnosti. To závisí na významu výrazu „soudní jednání, v nichž bylo vydáno dané rozhodnutí“ ve smyslu čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí o EZR.

Generální advokátka Tamara Čapeta ve svém stanovisku navrhuje, aby pojem „soudní jednání, v nichž bylo vydáno dané rozhodnutí“ byl vykládán jako každá fáze řízení, která má rozhodující vliv na konečné rozhodnutí o odnětí svobody dané osoby. Všechna řízení, která jsou součástí projednávaných věcí – soudní jednání, v nichž byl uložen původní podmíněný trest odnětí svobody, soudní jednání, v nichž byly tytéž osoby odsouzeny za spouštěcí trestné činy, a řízení, v jejichž důsledku se mění původní podmíněný trest odnětí svobody – by měla být „soudními jednáními, ve

kterých bylo vydáno dané rozhodnutí“. Všechna tato jednání jsou rozhodující pro odnětí svobody osoby, o jejíž předání se jedná. To znamená, že čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí o EZR se vztahuje na situace v obou věcech a že předkládající soud má za předpokladu, že není splněna žádná z podmínek podle čl. 4a odst. 1 písm. a) až d) uvedeného rámcového rozhodnutí, možnost nepředat žalobce Polsku, respektive Maďarsku.

Generální advokátka Ápeta poznamenává, že pokud rozhodnutí znamená pro dotčenou osobu významnou změnu, zejména případné zbavení svobody, musí mít možnost ovlivnit každý krok řízení, který má rozhodující vliv na konečné rozhodnutí o trestu. V důsledku toho oba procesy spadají do oblasti působnosti čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí o EZR. Generální advokátka dále vysvětluje, Článek 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí o EZR harmonizuje podmínky, za nichž může orgán vykonávající EZR v kterémkoli členském státě odmítnout uznání rozhodnutí soudu vystavujícího státu přijaté při jednání vedeném v nepřítomnosti. Je tak zohledněno právo být přítomen při řízení před soudem, které je součástí článku 6 EÚLP, jak jej vykládá ESLP, ale také to, že toto právo není absolutní. Konkrétně se obžalovaný může vzdát svého práva být přítomen při řízení před soudem z vlastní svobodné vůle, výslovně či mlčky, avšak jednoznačně. K prokázání, že tomu tak je, stanoví čl. 4a odst. 1 rámcového rozhodnutí o EZR situace, v nichž musí vykonávající orgán dospět k závěru, že osoba, jejíž předání je vyžadováno na základě EZR, se vzdala osobní účasti na soudním jednání ve vystavujícím státě. Pokud je splněna jedna z těchto podmínek nebo pokud po předání existuje možnost obnovení soudního řízení ve vystavujícím státě, musí vykonávající orgán osobu hledanou na základě EZR předat. Je tomu tak proto, že v případě splnění jedné z těchto podmínek byla (nebo bude) dané osobě dána možnost osobně se účastnit soudního jednání a ovlivnit konečné rozhodnutí. Naopak, pokud není splněna žádná z těchto podmínek, pak a pouze tehdy rámcové rozhodnutí o EZR opravňuje vykonávající orgán k odmítnutí předání.

Plné znění stanoviska je v češtině k dispozici zde: <https://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=267624&pageIdea=0&doclang=CS&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=6636733>

ESLP: Roszudek ve věci Angerjäv a Greinoman proti Estonsku (č. 16358/18 a 34964/18) ze dne 4. října 2022

Evropský soud pro lidská práva ve věci Angerjäv a Greinoman proti Estonsku prohlásil stížnost ve vztahu k čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Úmluva) za nepřijatelnou a k článku 6 odst. 1 Úmluvy uvedl, že na tento případ nemůže být aplikován.

Stěžovatelé Mart Angerjäv a Maksim Greinoman, estonští státní příslušníci, žijící v estonském Tallinu, jsou advokáti.

Věc se týkala vyloučení stěžovatelů z případů občanskoprávním řízení, v němž vystupovali jako advokáti a zastupovali své klienty, a dopadu těchto vyloučení z řízení na jejich právo na respektování soukromého a rodinného života. Pan Angerjäv byl vyloučen z případu projednávaného u okresního soudu v Harju pro údajné nevhodné

chování, zlou víru a pohrdání soudem. V případě pana Greinomana došlo k jeho vyloučení u případu projednávaného před stejným soudem, a to pro údajné nezodpovědné jednání a nepoctivost.

S odvoláním na článek 6 odst. 1 (právo na spravedlivý proces) a článek 8 (právo na respektování soukromého a rodinného života) Úmluvy, si stěžovatelé stěžovali na nemožnost bránit se proti rozhodnutí, jimiž jim bylo byli vyloučeni ze soudního řízení, v němž zastupovali své klienty. Vznegli námitku pochybnosti o podjatosti soudců, kteří je vyloučili a uvedli, že nebyli před svým vyloučením vyslechnuti. Zároveň si stěžovali na ztrátu výtěžku a poškození dobrého jména.

Soud prohlásil stížnost ve vztahu k článku 8 Úmluvy za nepřijatelnou a k článku 6 odst. 1 Úmluvy uvedl, že na tento případ nemůže být aplikován.

Celé znění rozsudku ESLP je k dispozici v anglickém jazyce zde: <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-219561>

Odbor mezinárodních vztahů ČAK